

for, hvorledes denne Statsinstitution røgter sine Opgaver, eller overfor Spørgsmaalet om Anvendelsen af de store aarlige Beløb, der forsvinder af Statskassen for at opretholde Teatrets Drift, men det hidrører fra den midlertidige Ordning af det kongelige Teaters Forhold, der blev truffet ved Lov af 13. Marts 1903. Det blev her bestemt, at det kongelige Teaters Budget skulde udgaa af Finansloven og Teatrets Ledelse og Drift blev overladt til en Bestyrelse, der udnævnes af Kongen og staar under Overtilsyn af Ministeren for Undervisningsvæsenet. Ved Udgangen af hvert Teateraar forelægger Bestyrelsen Ministeren Beretning om Teatrets Virksomhed i det forløbne Aar og dets økonomiske Stilling ved Aarets Udgang. Det hedder i Loven, at Bestyrelsen maa ikke stifte Gæld, men behøver Teatret Midler eller pekuniær Støtte, ydes saadan af Statskassen som foreløbige Beløb, der senere skal afbetales. Nu skulde man jo mene, at det er gode Vilkaar for en Teaterbestyrelse at arbejde under: en Teaterbygning fuldt monteret, som der ikke skal betales Lejeafgift af, og hvorpaa der ingen Gæld hæfter, som skal forrentes; Staten vedligeholder Bygningen, betaler Assurance, Kommuneafgifter m. m. Endvidere ydes der 12 000 Kr. til Bestyrelsen og til Teatrets Drift 125 000 Kr. aarlig. Det var Meningen med den Ordning, der blev truffet ved Loven af 1903, og som i hvert Fald foreløbig kun skulde gælde i 5 Aar, at Teatret af sit Overskud hvert Aar skulde henlægge et Beløb for derved at tilvejebringe en Reservefond. Denne Reservefond stod under Teaterbestyrelsen som en særskilt Statskassen tilhørende, men udelukkende til Anvendelse i Teatrets Interesser bestemt Fond, og Hensigten med denne Fond var, at den en Gang skulde anvendes til Opførelse af en Scene for det reciterende Skuespil. Om det end ikke blev ligefrem udtalt, var det den egentlige Mening, der laa bag ved den Ordning, som blev truffet i 1903. Det gik for saa vidt ogsaa godt i nogle Aar. Teaterstyrelsen syntes at være interesseret for den Opgave at lægge noget hen til det angivne Formaal; men da der saa i Aarens Løb blev stillet Krav om forøgede Lønninger til Teaterpersonalet, greb Rigsdagen ind og — det kan man maaske nu beklage — lagde Haand paa den opsparde Fond og anvendte Beløbet til de Udgifter, der blev en Følge af Vedtagelsen af at forøge Lønningerne. Siden den Tid ser det ud, som om der ikke har været særlig Interesse for at spare Penge op

ved det kongelige Teater; i hvert Fald er det en Kendsgerning, at der ikke er sparet noget op. Det modsatte er tværtimod Tilfældet.

Loven af 13. Marts 1903 blev fornyet 1908, men denne Gang kun for et Tidsrum af 3 Aar; senere er der Tid efter anden vedtaget Fornyelser, og den sidste Fornyelse gælder nu til indeværende Aar 1919.

Nu er det Ministerens Opgave i Overensstemmelse med den gældende Lovs Bestemmelser i indeværende Aar at forelægge Forslag til en Ordning af Teatrets Forhold. Dertil er der intet at sige. Men har der saaledes været Stilhed om det kongelige Teaters Forhold i en Række af Aar, vil jeg erkende, at det er lykkedes Ministeren at skabe Røre om denne Sag, selvfølgelig først og fremmest i teaterinteresserede Kredse. Hvorledes Sagen vil forløbe her i Rigsdagen, skal jeg ikke forudsige noget om, men i teaterinteresserede Kredse har der været et stærkt Røre, som har fundet Udtryk i en hel Række Artikler i Bladene, og det er gaaet saa højt, at man i fuld Alvor har paastaaet, at Ministeren har set sig nødsaget til at benytte en Mundkurv overfor i det mindste en af Teatrets Embedsmænd. Det er jo uhørt, at sligt sker. Jeg erindrer nok, at det tidligere Kultusminister Jacob Scavenius gav Danmarks Lærere Mundkurv paa, og jeg erindrer ogsaa, at den tidligere Krigsminister Bahnsen forbød Befalingsmændene at kritisere Militærforanstaltninger, men under Venstres Styre er det ikke hændt, saa vidt mig bekendt. Jeg ved nok, at Krabbe en Gang kom i Konflikt med Krigsministeriets Embedsmænd, men han yndede ikke Ordet Mundkurv, han udstedte en Frihedsforskrift. Siden den Tid har jeg ikke set, at det er blevet forbudt, at at man ogsaa fra Embedsmændenes Side saglig kritiserer de Forhold, som interesserer dem, og som de særlig har Kendskab til.

Da jeg saa det her foreliggende Lovforslag, hørte Ministerens Forelæggelsestale og blev bekendt med de Bemærkninger, der ledsager Forslaget, maa jeg sige, at det forbavsede mig noget at se et saa radikalt Forslag, som vil medføre en Udgift for Statskassen paa mellem 7 og 8 Mill. Kr., og jeg mindedes uvilkaarlig et Ord af en gammel Kritiker, der en Gang beskyldte Roms Enevoldsherskere for, at de i rigt Maal anvendte Brød og Skuespil for at skaffe Ro i Landet. I dette lille Land har vi det endnu indrettet saa vise-